

Algemene politieke beschouwingen bij de Kadernota 2021

‘Water aan de lippen’

Na de financieel-economische crisis van 2008 was het herstel al enige tijd ingezet. Miljarden op de plank in Den Haag, gemeenten die de ene na de andere taak erbij kregen en krijgen met achterblijvende budgetten. Het bekende verhaal waar onze fractie vorig jaar ook veel woorden aan heeft gewijd in de algemene beschouwingen van 2020.

Minister Ollongren van Binnenlandse Zaken vindt het te vroeg voor extra geld voor de gemeenten. Het is onzeker hoe het sociaal domein en de coronacrisis zich ontwikkelen. Gemeenten hebben zelf ook een rol in de kostenbeheersing, geeft ze aan. Zij is tevreden.

De provincies geven aan dat het beeld verre van rooskleurig is en dat er sprake is van schrijnende en verregaande maatregelen bij gemeenten om hun begrotingen toch sluitend te krijgen. Hierdoor teren gemeenten flink in op de kwaliteit van maatschappelijke dienstverlening, zowel binnen als buiten het sociaal domein. En dit holt het vertrouwen van inwoners in het openbaar bestuur weer uit, geven de provinciebesturen aan.

Voor ons als gemeenteraadsleden is dit niet nieuw. De opeenstapeling van de vele taken zonder voldoende budget is inmiddels de druppel die de emmer doet overlopen. Tekort aan middelen voor de jeugdzorg, tekort aan middelen voor de WMO, tekort aan middelen voor voorbereiding en invoering omgevingswet, de kosten van de Regionale Energiestrategie, de kosten van de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptie, de onduidelijkheid over het budget voor de nieuwe Wet Inburgering, de extra kostenpost ten gevolge van de nieuwe wet Vervroegde Overbrengingstermijn Archieven, de extra kosten voor buitenonderhoud ten gevolge van de klimaatverandering, de gewijzigde wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening zonder financiële compensatie, om zo maar enkele voorbeelden te noemen. En dan nog het gemeentefonds, waarvan de hoogte zo schommelt en zo wordt bijgesteld dat er geen gedegen beleid meer op te maken valt.

Kortom: Het water staat de gemeenten aan de lippen.

‘Het hoofd boven water houden’

Wanneer je veel contact hebt met de inwoners - en dat heeft onze fractie -, dan is het schrijnend om te zien dat een deel van onze inwoners niet of nauwelijks heeft geprofiteerd van het economisch herstel.

Twee vooraanstaande wetenschappers hebben onderzoek gedaan naar de gevolgen van grote historische schokken (crisis en oorlogen) en hun gevolgen voor de verdeling van de welvaart. Hun conclusie is: wanneer je doorgaat in de verhoudingen van vóór de crisis, zullen de sociaal-economische verschillen zich vergroten. Een overheid moet actief ingrijpen om de welvaart eerlijk te verdelen.

Het water loopt altijd naar zee, tenzij wij daar dus actief op ingrijpen. Zo wordt voorkomen dat de rijken rijker en de armen armer uit de crisis komen.

Dat is na 2008 niet gebeurd. De kranten staan bol van de voorbeelden, maar vooral ook van de gevolgen van deze keuze.

Wanneer de overheid na de coronacrisis dus niet actief ingrijpt om de tweedeling in de maatschappij aan te pakken zullen we dit in onze gemeente weer keihard gaan merken.

Onze burgers die na 2008 net het hoofd boven water konden houden, mede doordat Enkhuizen een socialere gemeente is dan de gemiddelde gemeente, dreigen nu kopje onder te gaan. We hebben het in ons raadsbreed akkoord opgeschreven: "Enkhuizen is een sociale gemeente. En dat willen we zo houden!" We hebben er zelfs een uitroepteken achter gezet.

De sociale en politieke tegenbeweging om te voorkomen dat de tweedeling verder toeneemt moet van onderaf georganiseerd worden en daar zal onze fractie zich actief voor in (blijven) zetten.

Kortom: Het is onze uitdaging om onze inwoners zo te ondersteunen dat zij het hoofd boven water kunnen houden en niet kopje onder gaan.

'Dat staat als een paal boven water'

16 maart 2020. De intelligente lock down vanwege de Coronacrisis is een feit.

Enorme steunpakketten worden opgesteld.

Er zijn veel extra uitkeringen door WerkSaam verstrekt - onze complimenten voor de snelle schakeling.

Veiligheidsregio en GGD hebben veel extra taken toebedeeld gekregen.

Hoe dit allemaal betaald gaat worden? Gemeenten worden extra gecompenseerd, is aangegeven.

Maar: tegelijkertijd steken ook al de geruchten de kop op dat deze rekening toch weer deels bij de gemeenten terecht gaat komen.

De grote bezuinigingen die voor 2021 ingevuld moeten worden, zullen een behoorlijke weerslag krijgen op onze gemeente en haar inwoners.

Het is onbestaanbaar dat een deel van deze kosten uit de portemonnee van de gemeente betaald moet worden. Dat signaal zullen we dan hopelijk als raad en college samen richting Den Haag moeten afgeven.

Er staat ons een diepe economische recessie te wachten staat. Met voorspellingen dat deze twee keer dieper zal zijn dan die in 2008 en een toename van mensen voor de schuldhulp van 1,3 naar 2,6 miljoen mensen.

Maar ook ondernemers in verschillende bedrijfstakken, zeker in een toeristische stad als Enkhuizen, hebben het zwaar en zullen het nog zwaarder gaan krijgen.

Zowel onze burgers als onze ondernemers verdienen onze steun. Met de aankomende bezuinigingen wordt dit een enorme uitdaging.

En daar zullen de gemeenschappelijke regelingen als verlengd bestuur ook hun steentje aan bij moeten dragen!

Dat staat als een paal boven water.

'Het kind met het badwater weggooien'

De kadernota is door de Coronacrisis sober van opzet. Het kost kunst- en vliegwerk om een sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 op te leveren.

Dat is zorgelijk.

De toegezegde middelen tot en met 2021 voor uitgaven sociaal domein van

€ 390.000 en de toegezegde middelen tot en met 2020 voor de Jeugdzorg van € 379.000 worden, mede met toestemming van de provincie, opgevoerd als zijnde structurele inkomsten.

In de verwachting dat de landelijke overheid deze middelen ook structureel zal toevoegen aan het gemeentefonds.

Mocht dit niet het geval zijn dan hebben we in 2021 en tekort van € 322.000 en in 2022 tot en met 2024 een tekort oplopend van ruim € 700.000 tot ruim € 1.000.000.

Dit kunnen we in onze gemeente niet meer opvangen. Het is een risico. Dat hebben we eerder gezien met het btw-compensatiefonds dat uiteindelijk ongunstiger uitpakte dan de provincie had bedacht.

Onze vraag is: wanneer is bekend wanneer deze middelen wel of niet worden toegekend?

In de algemene beschouwingen van vorig jaar hebben we vragen gesteld over een aantal zaken dat in uitvoering is.

We stelden de vraag: Hoe staat het met de vernieuwde subsidierelatie met het zwembad? Op 1 januari 2018 heeft het college de raad aangegeven dat de budgetsubsidie - met heldere prestatieafspraken - eraan kwam.

Het antwoord van de portefeuillehouder was destijds dat met betrekking tot het zwembad er nog een discussie plaatsvond over wie de meerjarenonderhoudsplannen betaalt. Die discussie moest eerst beslecht worden voordat er verdere stappen gezet konden worden.

Nogmaals de vraag: hoe staat het met de vernieuwde subsidierelatie nu we het hebben over de kaders voor 2021?

Met betrekking tot de subsidies zien wij graag onderzocht of het mogelijk is om hier een aanpassing op te doen. Ons voorstel zou zijn om de indexatie van 1,7 % achterwege te laten en alleen subsidieontvangers met personeel te indexeren met 2,6%. Want niet elke subsidieontvanger heeft personeel in dienst. Graag vernemen we van andere fracties of er animo voor is om hier een raadsinstrument voor in te zetten.

De fractie van de SP zou graag onderzocht zien wat voordeliger is voor het onderhoud van de buitenruimte. Is het nu voordeliger om dit door een eigen buitendienst te laten doen zoals in Stede Broec en Drechterland of door deze werkzaamheden uit te besteden. Wij vragen het college of zij bereid zijn dit te onderzoeken.

Een groot deel van de subsidie gaat naar het welzijnswerk. Door de corona heeft daar ook veel van het werk stil gelegen. Onze vraag is: heeft Welwonen gebruik gemaakt van de NOW regeling en wat betekent dit voor het verstrekken van de subsidie? En zijn er nog andere organisaties die subsidie ontvangen waarvoor dit zou kunnen gelden? Wij verzoeken het college dit uit te zoeken en de raad hierover ruim voor de programmabegroting te rapporteren. Indien daar een raadsinstrument voor nodig is zullen wij die indienen.

Met betrekking tot de RES willen wij als fractie van de SP opmerken dat wind en zon van ons allemaal zijn. Het moet dan ook zo zijn dat de opbrengsten van wind- en zonne-energie deels naar de mensen gaat, op een rechtvaardige manier. Dit kan door bewoners eigenaar te maken van windmolens of zonnepanelen. Eventueel kan dit ook indirect door de overheid eigenaar te maken.

Uitgangspunten wat onze fractie betreft zijn dan ook de 4 D's: Het moet **D**emocratisch zijn, waarbij het recht van de zwakste goed geborgd is. Het klimaatbeleid moet **D**uidelijk zijn, zodat iedere Enkhuizer kan begrijpen waar het over gaat. Het moet **D**uurzaam zijn, zodat onze kleinkinderen later zeggen dat hebben opa en oma goed gedaan. En er moet **D**raagvlak voor zijn, doordat de lasten en de lusten eerlijk zijn verdeeld. Wanneer we dit niet scherp in het oog houden hebben we afgelopen week kunnen zien hoe verschrikkelijk dit in de Wieringermeer is misgelopen.

De voorstellen voor het verlagen van de uitgaven en het verhogen van de inkomsten zijn voorstellen waaruit nog keuzes gemaakt kunnen worden.

Welke keuzes we gaan maken is op basis van deze gegevens lastig omdat de consequenties van keuzes niet direct helder zijn. Bij bezuinigingsrondes in het verleden kregen we een 150 punten lijst, waarop gevolgen van bepaalde te nemen keuzes zichtbaar werden gemaakt.

Dit geldt ook voor de verhoging van de OZB voor de jaren na 2021. Het is onduidelijk wat de herverdeelsleutel van de SED gaat brengen. Het is dan ook moeilijk in te schatten of deze significante verhogingen ook daadwerkelijk nodig zijn om de gaten te dichten.

Wij zullen dan ook met een motie komen om de consequenties van de keuzes voor het vaststellen van de programmabegroting 2021 in kaart te brengen, om daarmee het voorbehoud te maken af te wijken van de conclusies zoals benoemd op pagina 8 van de kadernota.

Onze fractie vraagt zich ook af hoe hard de geschetste tekorten zijn.

Bij de behandeling van de jaarrekening 2019 van de SED hebben wij genoemd dat er in november 2019 een winstwaarschuwing werd afgegeven voor een tekort van 1,1 miljoen euro. Dit bleek in de jaarrekening 2019 echter slechts € 99.000 te zijn.

Bij het debat over de herverdeelsleutel gaf de burgemeester aan dat Stede Broec een artikel 12 gemeente zou worden wanneer nu al de herverdeelsleutel zou worden aangepast. Het tekort op de jaarrekening 2019 van Stede Broec zou namelijk € 2,6 miljoen bedragen . Maar wat schetste onze verbazing: het tekort was slechts € 422.000.

Onze fractie denkt mede daarom dat het een terechte vraag is hoe goed onderbouwd deze tekorten zijn. Die onderbouwing is voor ons niet goed inzichtelijk en die informatie heeft de raad wel nodig om de juiste besluiten te kunnen nemen.

De SP wil namelijk geen taken wegbezuinigen die uiteindelijk zullen leiden naar een toename van de uitgaven en achteraf misschien niet nodig bleken te zijn.

Kortom: Wij willen het kind niet met het badwater weggoaien.

Hoe de toekomst eruit gaat zien is onduidelijk. Welke koers moet Enkhuizen gaan varen? Hoe gaat het aflopen met het REZ? De eerste stappen zijn gezet en onze fractie gelooft nog steeds in de goede afloop.

We hopen met de motie die we met een aantal andere fracties hebben ingediend op 16 juni inzake de toekomstige invulling van het al jaren leegstaande gebouw van het SMC, ook andere projecten vlot getrokken gaan worden.

Alle voorstellen leggen wij langs de meetlat uit ons beginselprogramma van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Dit doen wij, in de volle overtuiging dat dit leidt tot een betere wereld waarin het goed leven is voor iedereen.

Verder rest ons nog om het college, het ambtenarenapparaat en collega's te bedanken voor de samenwerking in het afgelopen politieke jaar.

De fractie van de SP Enkhuizen,

Margreet Keesman

Gelske Nauta

Baris Ermis

Cindy O'Bryan

Wim Hoogervorst